

В. Е. ВАКІМ

аспірант кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
e-mail: misswakim06@gmail.com

СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Розглянуто закордонний досвід стимулювання інноваційної діяльності. Проведено аналіз змін національного законодавства України щодо спеціальних умов здійснення інноваційної діяльності.

Ключові слова: інноваційна діяльність, спеціальний режим, податкові пільги, технопарк.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність в Україні є помітно менш розвиненою ніж у передових державах Європи та світу. Тому постає запитання, чи використовує наша держава спеціальні механізми для стимулювання інноваційної діяльності, та чи є ці засоби ефективними. Вивчення досвіду розвинених країн дозволить обрати максимально ефективні механізми державного стимулювання інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інноваційної діяльності присвячені дослідження низки відомих вітчизняних та іноземних учених-юристів та економістів: Д. В. Задохайла, Ю. Є. Атаманової, О. М. Давидюка, Ю. М. Жорнокуя, Д. Александрова, А. І. Денисова, Ю. Бажала, П. Бельського, В. Беренса, Г. Бірмана, В. Власової, проте деякі питання поставленої проблеми все ще потребують висвітлення.

Формулювання цілей. Проаналізувати засоби стимулювання інноваційної діяльності, що впровадженні в зарубіжних країнах, та їх результати. Здійснити порівняльний аналіз чинного та попереднього законодавства України щодо стимулювання інновацій.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність охоплює достатньо великий обсяг робіт, починаючи від виникнення ідеї щодо створення або вдосконалення певного продукту чи процесу, її реалізації, яка супроводжується низкою спроб та помилок, до впровадження результату у виробництво чи на ринок. Тому передбачити, чи буде успішним завершення інноваційного циклу у кожній конкретній ситуації, дуже складно. У зв'язку з цим інноваційна діяльність є однією з найбільш ризикованих сфер господарювання. Передові держави світу застосовують господарсько-правові та податкові механізми, покликані мінімізувати ці ризики та захистити інтереси суб'єктів інноваційної діяльності.

Очевидно, що інноваційна сфера, а також інноваційний характер функціонування якщо не усіх, то більшості суспільних відносин, вимагають системної законодавчої врегульованості у міжгалузевому форматі. Разом із тим названа проблематика за своїм суспільним значенням, на думку Д. Д. Задихайла, сьогодні потребує конституційно-правового закріплення її найбільш вагомих і визначальних правових і організаційних складових [1].

Мова має йти про створення адекватної владної надбудови з відповідною компетенцією, що своїм змістом могла б охопити увесь арсенал правових засобів, механізмів та режимів, за допомогою яких держава може активно й ефективно впливати на становлення інноваційного суспільства, перехід до інноваційного характеру економічного розвитку, інноваційного способу господарювання, який має стати, на думку Ю. Є. Атаманової, невід'ємною складовою сучасного суспільного господарського порядку [2].

Інноваційна діяльність, інноваційні відносини, насамперед в економічній сфері, потребують конституційно-правового закріплення: як суспільного пріоритету; однієї з найвагоміших властивостей суспільно-економічних процесів, що забезпечує життєздатний розвиток усього суспільства; як специфічної функції держави, без якої важко сподіватися на відповідні якісні зміни у соціально-економічному житті; як відповідного функціонального навантаження вищих органів державної влади з адекватно сформованою їх компетенцією, достатньою за обсягом для реалізації названих функцій; як закріплення основних правових форм та методів діяльності вищих органів держави, спрямованої на досягнення ефективного впливу на відповідні суспільні відносини [1].

Тому логічним кроком для держави, що прагне розвитку у сфері інноваційної діяльності, є закріплення відповідного напряму державної політики, на основі якого будуть впроваджені спеціальні державні програми розвитку і розбудови національної інноваційної системи. Як уже зазначалося вище, необхідно створити особливий державний орган, наділений відповідною

організаційно-господарською компетенцією для реалізації державної інноваційної політики через спеціальні законодавчо визначені засоби та механізми.

Високорозвинені держави будують впровадження стимулюючих адміністративних та економічних механізмів у інноваційну діяльність на таких загальних принципах:

а) детально розроблений динамічний та гнучкий, адекватний змінам, що відбуваються в економіці, понятійний апарат та диференціація видів інноваційної діяльності залежно від галузі господарства, у яку вона інтегрована;

б) законодавчо закріплена державна інноваційна політика та правовий механізм її забезпечення;

в) підстави застосування заходів державної підтримки інновацій є формальними і не залежать від волі держави, проте мають бути передбачені певні застереження.

Стимулювання інноваційної діяльності потребує різностороннього підходу. Необхідно передбачити державні гарантії, такі як цільове державне інвестування, страхування ризиків інноваційного підприємства, соціальне страхування працівників, що залучені до інноваційної діяльності, тощо. Доцільним є застосування до інноваційних підприємств спеціальних податкових, митних та амортизаційних пільг і заходів державної підтримки, що застосовуються у сфері інноваційної діяльності, які можна умовно поділити на заходи економічного та організаційного характеру. Так, до заходів економічної підтримки можна віднести державне кредитування, надання субсидій, лізинг необхідного для інновацій обладнання та устаткування тощо. Заходами організаційного характеру є державне планування, створення спеціальних програм розвитку інноваційних підприємств, проведення тематичних ярмарків та інших заходів, заохочення молодих спеціалістів. До того ж особливу увагу іноземні держави приділяють заходам, що стимулюють кооперацію промислових корпорацій у сфері наукових досліджень, а також кооперацію університетів та дослідницьких інститутів із промисловим сектором [4].

Слід зауважити, що саме податкове регулювання є одним із найбільш ефективних методів впливу держави на розвиток інновацій. Для стимулювання інноваційної діяльності в різних країнах застосовують різні податкові преференції або їх поєднання, а саме:

– надання дослідницького та інвестиційного податкового кредиту, тобто відтермінування податкових платежів у частині витрат з прибутку на інноваційні цілі;

– зменшення податку на приріст інноваційних витрат;

– «податкові канікули» протягом кількох років на прибуток, отриманий від реалізації інноваційних проектів;

- пільгове оподаткування дивідендів юридичних і фізичних осіб, одержаних на частки корпоративних прав у інноваційних підприємствах;
- зниження ставок податку на прибуток для замовних та спільних НДДКР;
- пільгове оподаткування прибутку, отриманого в результаті використання інновацій;
- зменшення оподаткованого прибутку на суму вартості приладів і обладнання, які передаються ВНЗ, НДІ та іншим інноваційним організаціям;
- зарахування частини прибутку інноваційної організації на спеціальні рахунки з подальшим пільговим оподаткуванням у разі використання на інноваційні цілі [6].

Податкові пільги на капітальні вкладення зазвичай надаються у вигляді інвестиційного податкового кредиту компаніям, які направляють інвестиції у впровадження нової техніки, обладнання та технологій. Особливість такої податкової знижки полягає в тому, що вона відраховується від суми нарахованого податку на прибуток компанії, на відміну від звичайних знижок, які відраховуються від суми податків [3].

У більшості країн використовують податковий кредит із податком на прибуток, оскільки саме він виконує найбільш стимулювальну функцію, проте відшкодування відбувається лише після введення інновацій в експлуатацію.

Найширше використовують податковий кредит у Франції. З 2004 р. до 2008 р. Франція застосовує комбіновану систему використання податкового дослідницького кредиту, одну частину якого розраховували за старою схемою, а інша частина кредиту залежала від загальної величини витрат, спрямованих на інноваційну діяльність, тобто не залежала від їх приросту [6].

Термін «податковий кредит» знайомий і українським платникам податків. Податковий кодекс визначає його як суму, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного податкового періоду, за наявності підстав, зазначених у ПК. За своєю природою податковий кредит подібний до податкової знижки, проте, згідно з ПК, податковий кредит не є різновидом податкової пільги [9].

Чинним законодавством України не передбачено застосування податкового кредиту або спеціального режиму оподаткування для інноваційних підприємств. Хоча перша редакція Закону «Про інноваційну діяльність», прийнятого у 2002 р., містила розд. 5 «Особливості оподаткування та митного регулювання інноваційної діяльності». Передбачалось, що 50% податку на додану вартість та 50% податку на дохід підприємств залишались у розпорядженні підприємства. Ці кошти нараховувались на спеціальний рахунок та могли бути використані тільки на фінансування інноваційної, науково-технічної діяльності та розширення науково-технологічних та до-

слідно-експериментальних баз. До того ж інноваційним підприємствам дозволялась прискорена амортизація основних фондів, а ставка податку на землю для них складала лише 50% від стандартної. Перша редакція закону також передбачала особливості митного регулювання при ввезенні на територію України сировини, обладнання та устаткування, що необхідні для реалізації інноваційних проектів, за умови, що відповідні сировина, обладнання та устаткування не виробляються в Україні [10].

Однак усі ці пільги для інноваційних підприємств було скасовано у 2005 р. з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів України» [11].

Проте не можна оминати увагою проект Інноваційного кодексу, розроблений науковцями-господарниками Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та фахівцями Національної академії правових наук України, який пропонує повернути податкові пільги для суб'єктів спеціального режиму інноваційної діяльності. Зокрема, для таких суб'єктів запропоновані пільги зі сплати податку на додану вартість, податку на прибуток підприємства, податку на землю, а також пільги зі сплати митних платежів та зборів та можливість здійснювати прискорену амортизацію, відповідно до положень Кодексу [12].

Ефективним з точки зору стимулювання інновацій в Україні міг би стати механізм регресивного оподаткування, який передбачає зменшення ставки податку пропорційно збільшенню доходу платника.

Поєднання механізму пільгового оподаткування інноваційних підприємств із спеціальною програмою їх розвитку дозволило Франції стати однією з передових інноваційних країн. У 2004 р. у Франції були впроваджені спеціальні державні програми: «Молоде інноваційне підприємство» та «Молоде університетське підприємство» – покликані підтримати новостворені підприємства з потужним інноваційним потенціалом.

Статус молодого інноваційного підприємства передбачає надання так званого спеціального правового режиму, який включає в себе податкові, соціальні та інші пільги для такого суб'єкта. Ці підприємства звільняються від корпоративного податку на прибуток у перші три роки, а наступні два роки платять тільки 50% податку. Їх також можуть звільняти від місцевих податків, пов'язаних із вартістю майна та споруд.

Отримати статус молодого інноваційного підприємства може фірма, яка існує не більше восьми років та інвестує у НДДКР не менше ніж 15% загальних витрат. Підприємство із таким статусом не платить соціальні платежі за працівників сфери НДДКР, до яких входять не тільки науковці, а й техніки,

юристи, що займаються патентами, працівники, що тестують продукцію, менеджери, тобто підхід дуже ліберальний.

Щоб одержати статус молодого інноваційного підприємства, фірма подає заяву. Як тільки вона затверджена, зменшуються соціальні платежі фірми за працівників. Це дуже швидко збільшує грошові потоки компанії, оскільки знижує видатки на персонал. Проте, як зазначено вище, є ряд вимог, котрі підприємства повинні виконувати.

Отримавши зазначений статус, підприємство матиме ряд переваг та преференцій. Основною преференцією є зменшення податку на доходи, а саме повне звільнення на перші три роки, а в наступні два роки його нараховують тільки в розмірі 50%. Також для зазначених підприємств діють збільшені ставки податкового кредиту та діє програма його негайного повернення тощо [6].

Проте при використанні такої програми в українських реаліях існує загроза, що підприємства, які отримали особливий статус, продовжуватимуть свою діяльність виключно протягом періоду дії таких преференцій. Тому необхідно передбачити механізм відсіювання недобросовісних суб'єктів.

Статус молодого університетського підприємства надається з метою стимулювання інноваційної діяльності серед студентів і осіб, що беруть участь в науково-дослідній роботі вищих навчальних закладів. Цей статус також дозволяє отримати низку соціальних і податкових пільг, а для його отримання статусу фірма має відповідати визначеним вимогам.

Надання інноваційним підприємствам особливого статусу мінімізує ризики, що загрожують молодому підприємству. А поєднання цього підходу із застосуванням податкового кредиту на витрати з фінансування інноваційної діяльності дозволив Франції стати однією з передових країн світу у сфері стимулювання НДДКР.

Основними елементами інноваційної інфраструктури в розвинених країнах – свого роду центрами прискорення інноваційних процесів – є технологічні парки. Об'єднання взаємних інтересів розробників і споживачів інновацій зумовило бурхливе зростання їх кількості в країнах, що динамічно розвиваються, – США, Європі, Японії, Китаї і Індії.

З розумінням важливої ролі технопарків у цих країнах на державному рівні піклуються про запровадження спеціальних режимів сприяння технопаркам. Це – податкові та митні пільги, кредити на пільгових умовах, цільове фінансування окремих інноваційних розробок, державне замовлення на інноваційну продукцію і т. д. За наявності такої підтримки з боку держави технологічні парки забезпечують створення нових робочих місць, розвиток високорентабельних видів бізнесу і наповнення національних ринків науко-

ємною технологічною продукцією. Крім того, технопарки сприяють присутності конкурентоспроможної продукції цих країн на світових ринках товарів і послуг [5].

Перші інноваційні структури, технопарки або науково-технологічні парки (НТП) почали створюватись в Італії ще на початку 70-х рр. з метою координації та активізації наукових досліджень в інтересах підтримки загального науково-технічного розвитку, впровадження нових технологій у виробництві, прискорення розвитку в депресивних, економічно відсталих регіонах країни, особливо на півдні Італії.

У рамках НТП у процесі розвитку інноваційних проектів вирішуються питання забезпечення потреб внутрішнього товарного ринку, нарощення обсягів виробництва конкурентоздатної високотехнологічної продукції та збільшується кількість робочих місць.

За інформацією Асоціації науково-технологічних парків Італії, серед стимулюючих механізмів, що застосовуються з метою заснування та розвитку науково-технологічних парків, для підприємств, що входять в НТП, існують такі переваги:

- звільнення від сплати реєстраційного податку для нових підприємств, що створюються в складі НТП;
- звільнення від сплати податку на прибуток у перші два роки діяльності та сплата податку на прибуток за пільговою ставкою в наступні роки для підприємств, що вже функціонують в складі НТП;
- звільнення від сплати земельного податку та податку на майно.

Головний принцип італійської інноваційної системи полягає в тому, що податкові пільги надають не науковим організаціям, а підприємствам та інвесторам, що забезпечують попит на дослідження і інновації. Перевага податкової підтримки в тому, що вона надається не авансом, а за реальну інновацію [7].

Технопарки існують і в Україні. Чинний Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» був прийнятий ще у 1999 році та визначив спеціальний режим інноваційної діяльності як правовий режим, який передбачає надання державної підтримки щодо стимулювання діяльності технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств при реалізації проектів за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків [13].

Державне сприяння інноваційній діяльності технопарків згідно із чинним законом здійснюється шляхом державної фінансової підтримки та цільового субсидіювання проектів технологічних парків. Законом передбачено спеціальну бюджетну програму, яка спрямовує кошти на повне або часткове без-

відсоткове кредитування проектів технологічних парків, компенсацію відсотків, сплачених виконавцями проектів технологічних парків комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування проектів технологічних парків. Цільові субсидії надаються у вигляді сум ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством, при ввезенні в Україну для реалізації проектів технологічних парків нових устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні. Також закон містить перелік витрат, на які можуть бути використані кошти цільових субсидій. При використанні коштів цільових субсидій не за призначенням, керівники технопарків несуть передбачену законом відповідальність.

Слід звернути увагу на те, що найбільш сприятливою для розвитку технопарків була саме перша редакція Закону «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків», яка передбачала звільнення технопарків, їх учасників, спільних та дочірніх підприємств від податку на додану вартість та прибуток, отриманий від виконання інноваційних проектів. Збережені кошти зараховувались на спеціальний рахунок та могли бути використані лише на фінансування інноваційної діяльності. До того ж вказані суб'єкти за передбачених умов були звільнені від сплати збору до Державного інноваційного фонду та користувалися особливим порядком митного регулювання при ввезенні на територію України необхідних сировини, обладнання та устаткування.

Проте, оскільки на початку нового тисячоліття технопарки були новим явищем для України, і, як у всього нового, у них були не тільки прихильники, але і супротивники, які категорично заперечували можливість і доцільність існування технопарків в Україні, яких не переконав ні світовий досвід, ні результати діяльності вітчизняних технопарків [5]. Так, у 2005 р. із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2005 рік” та деяких інших законодавчих актів України» більшість названих преференцій було скасовано.

Хоча для технопарків і сьогодні передбачено низку пільг та заохочень, не можна стверджувати, що вони використовуються технопарками в повному обсязі. У преамбулі до Закону України «Про спеціальний правовий режим діяльності технологічних парків в Україні» перелічено 16 технопарків. Однак далеко не всі з них змогли організувати свою діяльність за минулий період.

Висновки. Отже, для стимулювання інноваційної діяльності передові держави світу використовують поєднання різних засобів заохочування, направлених як на самі інноваційні підприємства, так і на інших суб'єктів національної інноваційної системи, діяльність яких супроводжує інноваційний цикл. Найбільш поширеним засобом заохочення є застосування для інноваційних підприємств особливого порядку оподаткування, який дозволяє вкла-

дати більше коштів у розвиток інновацій. Створення особливих суб'єктів інноваційної діяльності на базі навчальних закладів, об'єднання інноваційних підприємств за галузевою направленістю для кооперування роботи дозволяє створити потужну та розгалужену інноваційну систему. Секрет ефективності цих засобів полягає в їх комплексному застосуванні.

Проаналізувавши законодавство України, можна дійти висновку, що наша держава робить певні кроки для стимулювання інновацій. Проте засоби, що закріплені в українському законодавстві, мають надто вузьке коло впливу на реальні відносини. Податкові та інші пільги, які були впроваджені наприкінці минулого століття, були скасовані. Державні гарантії інноваційної діяльності мають декларативний характер. Національна інноваційна система України потребує комплексного застосування усіх можливих засобів стимулювання.

Правові режими господарської діяльності, у тому числі інноваційної, визначаються характером поєднання основних засобів правового регулювання відповідних відносин. Засоби регулювання інноваційних відносин можна умовно розділити на дві групи: засоби регулювання господарсько-виробничих відносин, до яких слід віднести визначення суб'єктного складу та учасників відповідних відносин, засоби охорони їхніх прав, визначення об'єкта інноваційної діяльності – інноваційного продукту та його особливостей, господарсько-правове забезпечення договірних відносин у інноваційній сфері та інші аспекти; та засоби регулювання організаційно-господарських відносин, які відповідно до цілі правового регулювання мають стимулюючий, обмежуючий або комплексний характер. До таких засобів слід віднести застосування державних гарантій, податкових, митних та амортизаційних пільг, засобів державної підтримки, а також заходів відповідальності за порушення у сфері інноваційної діяльності передбачено створенням спеціального правового режиму інноваційної діяльності. Слід зауважити, що таке розмежування не є суворим, має умовний характер та запропоноване для систематизації можливих засобів впливу на інноваційні відносини.

Упровадження такого спеціального режиму дозволить інноваційній системі України перейти на новий рівень, реалізуючи проекти в пріоритетних для держави напрямках економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Задихайло Д. Д. Функції Уряду України в економічній сфері: модернізація конституційно-правового забезпечення / Д. Д. Задихайло. – Харків : Юрайт, 2013. – Вип. 9. – 112 с. – (Серія «Наукові доповіді»).

2. Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави : монографія / Ю. Є. Атаманова. – Харків : ФІНН, 2008. – 424 с.
3. Микушева Т. Ю. Зарубежный опыт государственного регулирования инновационной деятельности [Електронний ресурс] / Т. Ю. Микушева. – Режим доступу: <https://refdb.ru/look/1263582.html>.
4. Белов В. Н. Полезные примеры для российской инновационной политики / В. Н. Белов // Аналит. вестн. – 2001. – № 15 (146).
5. Мазур А. А. Технологічні парки України: цифри, факти, проблеми / А. А. Мазур, С. В. Пустовойт // Наука та інновації. – 2013. – Т. 9, № 3. – С. 59–72
6. Алексеев І. В. Європейський досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / І. В. Алексеев, Р. Й. Желізняк. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14096/1/3_7-16_Vis_725_Ekonomika.pdf.
7. Дмитрів В. І. Світовий досвід фінансового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / В. І. Дмитрів. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3214>.
8. Самотуга О. О. Зарубіжний досвід стимулювання інноваційного процесу [Електронний ресурс] / О. О. Самотуга. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/ONG_2006/Economics/17818.doc.htm.
9. Податковий кодекс України : затв. Законом України від 02.12.2010 №2755-VI // Голос України. – 2010. – 4 груд. (№229, / 229–230).
10. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 лип. 2002 р. № 40-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – №36. – Ст. 266.
11. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України : Закон України від 25.03.2005 № 2505-IV // Уряд. кур'єр. – 2005. – 31 берез. (№ 58, / 58–59).
12. Проект Інноваційного кодексу України. – Харків : Право, 2012. – 168 с. – (Серія «Інноваційне суспільство і розвиток законодавства»).
13. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16.07.1999 № 991-XIV // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 32. – С. 57.

REFERENCES

1. Zadykhailo D. D. (2013). Funktsii Uriadu Ukrainy v ekonomichnii sferi: modernizatsiia konstytutsiino-pravovoho zabezpechennia. Kharkiv. Yurait.
2. Atamanova Yu. Ye. (2008). Hospodarsko-pravove zabezpechennia innovatsiinoi polityky derzhavy: Monohrafiia. Kharkiv. Vydavnytstvo «FINN».
3. Mikusheva T. Yu. Zarubezhnyiyy opyt gosudarstvennogo regulirovaniya innovatsionnoy deyatelnosti. Retrieved from: <https://refdb.ru/look/1263582.html>.
4. Belov V. N. (2001). Poleznyie primeryi dlya rossiyskoy innovatsionnoy politiki. Analiticheskiiy vestnik. 15 (146).
5. Mazur A. A., Pustovoit S. V. (2013). Tekhnolohichni parky Ukrainy: tsyfry, fakty, problemy. Nauka ta innovatsii. 9. 3.
6. Aleksieiev I. V., Zhelizniak R. Y. Yevropeiskiyi dosvid podatkovoho stymuliuвання innovatsiinoi diialnosti. Retrieved from: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/14096/1/3_7-16_Vis_725_Ekonomika.pdf.

7. Dmytriv V. I. Cvitovyi dosvid finansovoho rehuliuвання investytsiino-innovatsiinoi diialnosti. Retrieved from: <http://www.economy10.03.2017.nayka.com.ua/?op=1&z=3214>.
8. Samotuha O. O. Zarubizhnyi dosvid stymuliuвання innovatsiinoho protsesu Retrieved from: http://www.rusnauka.com/ONG_2006/Economics/17818.doc.htm.
9. Podatkovyi kodeks Ukrainy: zatverdzhenyi Zakonom Ukrainy vid 02.12.2010. 2755-VI. Holos Ukrainy. 229. 229-230.
10. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 4.07.2002. 40-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 36. St. 266.
11. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro Derzhavnyi biudzhet Ukrainy na 2005 rik" ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 25.03.2005. 2505-IV. Uriadovyi kurier. 58. 58-59.
12. Proekt innovatsiinoho kodeksu Ukrainy. Kh. : Pravo. 2012. (Seriia «Innovatsiine suspilstvo i rozvytok zakonodavstva»).
13. Pro spetsialnyi rezhym innovatsiinoi diialnosti tekhnolohichnykh parkiv: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999. 991-XIV. Ofitsiyni visnyk Ukrainy 1999. 32. 57.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2017.

В. Э. ВАКИМ

аспирант кафедры хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Рассмотрен заграничный опыт стимулирования инновационной деятельности. Проанализированы изменения национального законодательства Украины в сфере специальных условий осуществления инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновационная деятельность, специальный режим, налоговые льготы, технопарк.

W. E. WAKIM

PhD. Student of the Economic Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

STIMULATION OF INNOVATIVE ACTIVITIES: COMPARATIVE AND LEGAL ASPECT

Problem setting. Innovative activity in Ukraine is markedly less developed than in the advanced countries of Europe and the world. The question therefore arises whether our country uses special mechanisms to stimulate innovative activity and whether they are effective. The experience of developed countries will allow to choose the most effective mechanisms of state stimulation of innovation.

Recent research and publications analysis. Problems of innovative activity devoted to the study of several well-known domestic and foreign scientists-lawyers and economists: D. V. Zadykhaylo, Yu. Ye. Atamanova, O. M. Davydiuk, Yu. M. Zhornokui, D. Aleksandrov, A. I. Denysov, Yu. Bazhal, P. Belenkyi, V. Berens, H. Birman, V. Vlasova. However some areas of this problem are still out of scientific attention.

Paper objective. The article's purpose is to analyze means of stimulating that are embedded in foreign countries and results of innovation. The comparative analysis of existing and previous legislation of Ukraine concerning the stimulation of innovation must be implemented.

Paper main body. The creation of special actors of innovative activity on the basis of educational institutions, association of innovative enterprises on a sectoral basis allows to create a powerful and extensive innovation system. The secret of the effectiveness of these tools lies in their integrated application.

Conclusions of the research. So the advanced countries of the world use a combination of various means of encouragement for stimulate innovative activities. These means can be directed to innovative enterprises and other actors of the national innovation system. Special arrangement of taxation which allows to invest more in innovation development is the most common means of promotion.

If we consider the Ukrainian legislation, it is possible to conclude that our country makes certain steps to stimulate innovation. However enshrined in Ukrainian legislation means have far too narrow range of influence on real relationship. The tax and other benefits that have been implemented in the end of the last century were canceled. State guarantees innovation have a declarative character. National innovation system of Ukraine requires an integrated application of all possible means of stimulation.

Legal regimes of economic activity, including innovation, are determined by the combination of the main instruments of legal regulation of respective relations. Means of regulating innovative relations can be divided into two groups: the regulation of the economic and industrial relations and regulations of organizational and economic relations. The first group includes the definition of subject structure and its participants, means of protection their rights, the definition of innovation object, economic and legal ensuring of treaty relations in the sphere of innovations and other aspects. The use of state guarantees, tax, customs and amortization benefits, state support funds, and accountability measures for violations of innovation belong to the second group. It should be noted that this distinction isn't strict, is conditional and proposed to systematize the possible means of influencing the innovation relationship.

The introduction of this special regime would change level of Ukrainian innovation system.

Short abstract for an article

Abstract. The author discussed a foreign experience of stimulation innovative activity. Changes in the Ukrainian national legislation on special conditions for the exercise of innovation are analyzed.

Key words: innovation, special treatment, tax breaks, technopark.